

יום ירושלים – יום הזיכרון הממלכתי ליהודי אתיופיה שנספו במסע לציון הצעות לפעילויות עם ילדים

יומיים לפני ראש חודש סיון אנו מציינים את יום ירושלים. **יום ירושלים** הוא יום חג לאומי הנחגג בישראל לציון איחוד העיר ירושלים תחת ריבונות ישראלית לאחר כיבוש העיר העתיקה ומזרח ירושלים במלחמת ששת הימים בכ"ח באייר תשכ"ז, 1967.

ביום ירושלים, מציינת מדינת ישראל יחד עם קהילת עולי אתיופיה את זכרם של בני הקהילה שנספו בדרכם לישראל. ביום זה מועלה זכרם של כ-4000 איש, אישה וטף, שנרצחו על ידי פורעים ושוודדים או שלא עמדו בתלאות הדרך הקשה מאתיופיה לארץ ישראל דרך מדבריות סודן. טקס הזיכרון המרכזי מתקיים בהר הרצל ליד האנדרטה שהוקמה לזכר הנספים באתר ההנצחה הממלכתי.

מיהי קהילת ביתא ישראל ?

קהילת ביתא ישראל חיה לאורך דורות באתיופיה ושמרה בנאמנות על מסורות ומנהגים יהודיים. קיימות השערות שונות באשר למוצאם של יהודי אתיופיה. יש הטוענים שהם צאצאים של יהודים שהגיעו לאתיופיה מאזורים אחרים: צאצאי שבט דן, צאצאי יהודים ממצרים או מדרום ערב. אחרים טוענים שיהודי אתיופיה הם אתיופים מקומיים שהתגיירו, וייתכן שקהילת יהודי אתיופיה נוצרה משילוב של כמה גורמים. לפי האגדה, ראשיתם של יהודי אתיופיה בסיפורם של שלמה המלך ומלכת שבא.

הקהילה שרדה 2500 שנות גלות במנותק מקהילות יהודיות אחרות. לכן הם פיתחו מנהגים, כתבו ספרים והחלו מסורות שונות ממה שאנו מכירים. יהדות אתיופיה קרובה ברוחה ליהדות כפי שהתקיימה עד לימי הבית הראשון, הם לא הכירו את המשנה והתלמוד והם חגגו רק את החגים שמזכרים בתורה, לא הכירו ולא חגגו חגים שהתפתחו אחר כך: שמיני עצרת, שמחת תורה, חנוכה, ט"ו בשבט, ל"ג בעומר ופורים.

למרות הניתוק, שמרו יהודי אתיופיה את הזיקה והכמיהה לירושלים ולארץ ישראל. בכל תפילה הם בקשו מאלוהים להחזיר אותם לארץ אבותיהם. רוב בני הקהילה עלו ארצה במבצע משה ומבצע שלמה (לאחר מסע רגלי ארוך וקשה. הקהילה האתיופית בישראל מונה כיום כ-130,000 נפש).

מחאת הימים האחרונים מזכירה כי מצבת הזיכרון הראויה באמת לקורבנם ולמסירותם של עולי אתיופיה, היא שילובם המלא של העולים ובני הדור השני והשלישי בכל שדרות החיים של החברה הישראלית, תוך התייחסות הולמת לצרכים הייחודיים של קהילה חשובה זו ולטיפוח מורשתה ומסורותיה.

"עם הספר" – ספרים ושירים המספרים את סיפורה של הקהילה:

הנעליים של אדון מינאסה" / רונית חכם. זה גרסה לילדים של אגדת-עם אתיופית שמעה הסופרת מפי שיטו אמסלו, אשר שמעה את הסיפור ממשפחתה.

ילד של שוקולד / חגית כהן. זהו סיפורו של גיל. גיל הוא ילד ככול הילדים, ילד שאוהב לבנות עוגות מחול, לבנות בקוביות, לשחק במכוניות ועוד ועוד. אבל, יום אחד בשעת משחק בחול, דנה, אחת הילדות בגן, סירבה לשחק אתו...

שני שירים שמספרים על הכמיהה של יהודי אתיופיה לארץ ישראל ועל מסע העליה שלהם. שרים שלמה גרוניך ומקהלת שבא:

חסידה חסידה: <https://www.youtube.com/watch?v=MOT7-hirF-4>

המסע לארץ ישראל: https://www.youtube.com/watch?v=-Qja1ZM6_98

דוגמאות למוסיקה אתיופית: <https://www.youtube.com/watch?v=tgqPBlmK7FQ>
<https://www.youtube.com/watch?v=7rcY9om5d0Q>

"דור לדור יביע אומר": פעילות עם ילדים ובמשפחה

טעמו מאכלים אתיופיים מסורתיים. בערים הגדולות יש מקומות שניתן לקנות בהם אינג'רה, הלחם האתיופי המסורתי או תאכלו ארוחה אתיופית מסורתית במסעדה אתיופית.

למדו יחד על יהדות אתיופיה. להלן מקורות שונים על יהדות אתיופיה, ההיסטוריה, המורשת והתרבות שלהם.

צפו יחד בסרטון המספר את סיפור עלייתם של יוצאי מאתיופיה:
<https://www.youtube.com/watch?v=UAcX-F-ssWA>

חומרים נוספים:

יהדות אתיופיה, זהות ותרבות. משרד החינוך המזכירות הפדגוגית:
http://cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/930227AC-2049-4361-A1C6-601E4E5906D1/173541/resource_987059829.pdf

מוזיאון ארץ ישראל - תערוכה על אתיופיה
<http://www.erezmuseum.org.il/361>

על תולדות יהדות אתיופיה:
<http://www.mercaz-higui.org.il/pages/judaism.aspx>

מרכז מורשת ליהדות אתיופיה
: <http://www.bahalachin.org.il>

יהדות אתיופיה: הספרייה הווירטואלית של מט"ח :
<http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=19043>

הרצאה מוקלטת אודות המורשת והתרבות של יהודי אתיופיה:
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Olim/HarzaotMezulamot/Harzaot>

לתאור של חג הסיגד, חג שצוין באתיופיה וזכה להכרה לאומית בישראל:
<http://main.knesset.gov.il/About/Lexicon/Pages/sigd.aspx>

"צדק צדק תרדוף"

זו הזדמנות לנסות ולהכיר עולים מאתיופיה. אם יש בשכונה שלכם עולים מאתיופיה או אם בגן או בבית ספר שלכם לומדים ילדי עולים מאתיופיה, אולי הם או הוריהם יסכימו לספר את סיפור המסע שלהם לישראל, ללמד מילים באמהרית או להדגים ריקוד מסורתי, להכין ביחד מאכלים, להראות תמונות ובגדים משם ועוד.

באתיופיה מדברים בשפה האמהרית, הנה כמה מילים באמהרית:
טנא ייסטליין – Tena yistilign שלום (פורמלי)
דהנא ניואות? – Dehina newot? מה שלומך (תוך מתן כבוד למבוגרים ממך)
דהנא ניין, טמסגן – Dehna Negn טוב מאד, תודה
סימיש מאן נאו? – Simish man naw? מה שמך? (פניה לאשה)
סמיי יבאלאל – Sime yibalal השם שלי הוא _____
בטאם אמסגנלאו – Betam ahmesugenalew תודה רבה
דהנא אדרק – Dehna aderk בוקר לאדם צעיר

הנה אוסף מילים שכיחות באמהרית: <https://sites.google.com/site/safot13/amharit/mhryt---wsp-mylym-skyhwt>